

ПРАВО

УДК 342.92

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2023.55.57-61>Ірина ШОПІНА, д-р юрид. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0003-3334-7548
e-mail: kamp@lvduvs.edu.ua

Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, Україна

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ
ЯК СОЦІАЛЬНА ТА БЕЗПЕКОВА ПРОБЛЕМА

Вступ. Функціонування системи військового управління в умовах збройного конфлікту високої інтенсивності, не приділення достатньої уваги питанням загальнодержавного і відомчого антикорупційного контролю періодично призводить до збільшення рівня загроз життю і здоров'ю особового складу військових формувань. Це обумовлює необхідність подолання ряду соціальних і безпекових проблем та слугує підтвердженням необхідності їх дослідження. Метою та завданням статті є визначення сутності запобігання корупції в органах військового управління як соціальної та безпекової проблеми.

Методи. Для виокремлення двох найбільш проблемних в умовах правового режиму воєнного стану сфер правовідносин було використано методи аналізу та синтезу. Формально-догматичний метод дозволив виокремити фактори, які ускладнюють вирішення проблеми запобігання корупції в органах військового управління. Семантичний метод і метод моделювання дозволили сформулювати поняття запобігання корупції в органах військового управління та ефективності використання коштів для вирішення завдань відсічі російській збройній агресії.

Результати. З'ясовано, що запобігання корупції в органах військового управління як соціальна проблема являє собою зниження деструктивного впливу корупційних проявів на суспільні відносини. Поняття ефективності використання коштів і засобів на вирішення завдань відсічі російській збройній агресії визначено як максимальну успішність військових операцій з деокупації українських земель із одночасним максимальним збереженням життя та здоров'я військовослужбовців.

Висновки. Поняття запобігання корупції в органах військового управління визначено як складний багатокomпонентний вид діяльності великої кількості державних установ, неурядових організацій, засобів медіа, міжнародних організацій та іноземних установ, спрямований на створення інституційних та організаційних умов для ефективного функціонування Сил оборони, забезпечення ефективної відсічі російській збройній агресії та деокупації українських територій. Констатовано наявність саморегулювального механізму забезпечення безпеки в досліджуваній сфері, який функціонує завдяки потенціалу громадянського суспільства України та міжнародним процедурам демократичного цивільного контролю в оборонному секторі.

Ключові слова: корупція, органи військового управління, доброчесність, сектор безпеки та оборони, корупційні правопорушення, корупційні ризики.

Вступ

Повномасштабна російська збройна агресія сприяла зміні пріоритетів у національній системі військового управління. Питання безпеки особового складу військових формувань сьогодні визнаються більш важливими, ніж черговий етап антикорупційних реформ. Це цілком справедливо, оскільки цінність людського життя, у тому числі життя військовослужбовця та членів його родини, є непорівнянно вищою, ніж експериментальний пошук найбільш раціональних варіантів розвитку доброчесності в секторі безпеки та оборони. Однак, як свідчить досвід 18 місяців функціонування системи військового управління в умовах збройного конфлікту високої інтенсивності, не приділення достатньої уваги питанням загальнодержавного і відомчого антикорупційного контролю періодично призводить до збільшення рівня загроз життю і здоров'ю особового складу військових формувань. Неякісне комплектування військових підрозділів особами, які за станом свого здоров'я не в змозі виконувати бойові завдання, може сприяти зниженню їхньої боєздатності і підвищенню ризиків для інших військовослужбовців. Неякісні засоби тактичної медицини призводять до безповоротних втрат особового складу, яких можна було б запобігти. Довготривалий характер бойових дій вимагає адаптації системи запобігання корупції в органах військового управління до умов правового режиму воєнного стану та слугує підтвердженням актуальності теми цього дослідження.

Метою дослідження є визначення сутності запобігання корупції в органах військового управління як

соціальної та безпекової проблеми. Завдання дослідження полягає у визначенні поняття запобігання корупції в органах військового управління, сутності соціальних і безпекових проблем, які виникають у процесі запобігання корупції, та особливостей їхнього прояву під час повномасштабної російської збройної агресії. Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають у процесі запобігання корупції в органах військового управління.

Огляд літератури. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблеми запобігання корупції в органах військового управління розглядали у своїх роботах фахівці у сфері адміністративного та кримінального права, кримінології, права національної безпеки та військового права. Зокрема, О. Котляренко предметно дослідив стан протидії корупції у сфері використання коштів оборонного бюджету та військового майна і зробив висновки, що обов'язковою умовою ефективного функціонування правоохоронних органів, якісного виконання покладених на них законом завдань, дотримання посадовими особами цих органів законності, забезпечення правопорядку є чітка правова регламентація їхньої діяльності (Котляренко, 2013). Є. Пащенко та М. Чалий дослідили правові інструменти ефективної протидії корупції у секторі безпеки та оборони України, які, на їхню думку, є складними правовими інститутами, мають різну юридичну природу, різний управлінський характер, організаційні риси, форми фактичної реалізації. При цьому більшість наявних антикорупційних засобів, які застосовуються у секторі безпеки та оборони, мають організаційно-правову форму функцій і повноважень владних

© Шопіна Ірина, 2023

суб'єктів, які відповідальні за управління складовими секторами безпеки та оборони (Пащенко, Чалий, 2022). Особливо слід вказати праці таких науковців, як Ю. Репіло та С. Тарасов, які запропонували систему показників впливу корупційних загроз на ефективність підготовки та застосування військових формувань у збройних конфліктах (Репіло, Тарасов, 2016). Водночас проблема запобігання корупції у секторі безпеки та оборони набула нового змісту після початку повномасштабної російської збройної агресії, що вимагає розгляду її соціальних, безпекових та правових аспектів відповідно до нових викликів.

Методи

У процесі дослідження було використано ряд загальнонаукових та спеціальних методів, вибір яких був обумовлений цілями дослідження. Методи аналізу та синтезу було використано для постановки проблеми і виокремлення двох найбільш проблемних в умовах правового режиму воєнного стану сфер правовідносин – соціальної та безпекової. Формально-догматичний метод дозволив виокремити фактори, які ускладнюють вирішення проблеми запобігання корупції в органах військового управління. Семантичний метод і метод моделювання дозволили сформулювати поняття запобігання корупції в органах військового управління та ефективності використання коштів для вирішення завдань відсічі російській збройній агресії. Історико-правовий метод дав змогу простежити стійкі тенденції у сфері військового управління, які залишаються актуальними з XVI ст. (корупційні ризики під час мобілізації та демобілізації, а також реквізиції майна для потреб війська).

Результати

Соціальні передумови виникнення корупції у суспільстві пов'язані з недосконалістю державних систем розподілу благ на основі принципів справедливості. Витрати держав та інших суб'єктів на оборонні цілі протягом кількох тисячоліть мали суб'єктивний характер і залежали від сукупності зовнішніх та внутрішніх факторів. Одним із давніх, зафіксованих у суспільній практиці, принципів військових витрат був принцип "війна живить війну", який передбачав покладання обов'язку утримувати військо на переможені народи (Мельник, Степанова, 2014, с. 168), що, у свою чергу, потребувало постійної ініціації військових конфліктів, а в разі їхньої відсутності або поразки покладало підвищений податковий тягар на власне населення. У функціонуванні античних полісів була поширена практика добровільного фінансування заможними громадянами суспільних потреб (літургії), що давало змогу утримувати військо та будувати нові військові кораблі (Козюк, Родіонова та ін., с. 82) (аналогі цієї практики ми знаходимо й у сучасних українських реаліях). Відсутність усталеності джерел та розміру оборонних витрат сприяла відсутності їхньої прозорості на утримання війська. Спроби розв'язати цю проблему робилися неодноразово. Зокрема, у Литовських статутах встановлено заборону для писарів брати більше ніж пів гроша з коня під час збору війська та регламентовано відсутність будь-якої плати у разі розпуску військового формування; встановлено штраф для командирів гарнізонів у випадку, якщо вони відпустять військовослужбовців зі служби за грошове відшкодування; передбачено звільнення хорунжих у випадку приховування ними осіб, що підлягають призову до війська. Як бачимо, ці корупційні ризики залишаються незмінними багато століть. Водночас, поряд зі спробами створити систему антикорупційних запобіжників, Литовські статуту створюють нові ризики, намагаючись врегулювати питання реквізиції майна для потреб війська,

визначаючи: "якби комусь на військовій службі не вистачило стацій для нього самого та для його коней, тоді той має з гетьманським вижем кудись поїхати чи піти та взяти потрібні припаси для себе та коней і за це він має сплатити відповідно до постанови", що знайшло своє закріплення в статті 21 розділу 2 "Про оборону земську" (Другий Статут, 2003).

Отже, у функціонуванні війська, особливо під час бойових дій, діяли принципи суб'єктивності та вибірковості: певні особи підлягали призову, а певні – звільнялися від військового обов'язку, одні господарства ставали об'єктами військової реквізиції, а інші – зберігали своє майно, а військові командири під час вирішення цих питань керувалися радше потребами військової доцільності, ніж своїм прагненням до соціальної справедливості.

Гуманізація суспільних відносин після Другої світової війни сприяла утвердженню цивілізованими державами принципу справедливості в багатьох сферах суспільних відносин, однак слід пам'ятати, що протягом останніх 70 років укомплектовані на основі військового обов'язку армії демократичних держав практично не брали участі у бойових діях (напр., у Швейцарії цей період становить понад 200 років згідно з Паризьким договором 1815 р.). Участь у розв'язанні міжнародних конфліктів здійснювалася переважно силами професійних армій, укомплектованих за принципом добровільної згоди, що не дозволяє використати цей досвід для рефлексії сучасної ситуації мобілізації в Україні. Використання як орієнтиру для усвідомлення сутності впливу мобілізації на українське суспільство досвіду Другої світової війни не уявляється можливим, причиною тому є повна дегуманізація відносин у радянському війську (збереглися спогади Д. Ейзенхауера щодо висловлювання К. Жукова: "Підходячи до мінного поля, наша піхота проводить атаку так, начебто цього поля немає" (Друга світова війна, 1998, с. 41), що доволі точно передає сутність радянського ставлення до втрат особового складу).

Україна не може спиратися ані на західний, ані на радянський досвід рефлексії справедливості функціонування систем державного і військового під час ведення бойових дій на власній території. Досвід нашої держави унікальний, у ньому поєднуються намагання не відступити від демократичних стандартів з дискреційним використанням силових методів регулювання деяких суспільних відносин, можливість чого закладена в Законі України "Про правовий режим воєнного стану". Слід також згадати непересічну роль громадянського суспільства як активного суб'єкта моніторингу корупційних ризиків. Випадки, пов'язані із закупівлею продуктів харчування за завищеними цінами (Голова Держаудитслужби..., 2003), виявлення дороговартісної нерухомості в керівників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (Ткач, Каплюк, 2023) стали відомі правоохоронним органам та широкому колу громадськості завдяки співпраці громадських активістів та засобів медіа.

Отже, запобігання корупції в органах військового управління є соціальною проблемою, яка зачіпає інтереси всього українського суспільства і концентрується навколо відповідей на три основні запитання. *По-перше*, це ефективність використання коштів і засобів широкого кола суб'єктів (зарубіжних країн, державного та місцевих бюджетів, різноманітних донорів) на вирішення завдань відсічі російській збройній агресії. Поняття цієї ефективності можна сформулювати таким чином: максимальна успішність військових операцій з деокупації українських земель з одночасним максимальним збереженням

життя та здоров'я військовослужбовців. *По-друге*, це додержання принципу справедливості під час розподілу тягаря військового обов'язку між різними суб'єктами (як регіонами та територіальними громадами, так і окремими громадянами). *По-третє*, це збереження демократичних надбань нашої держави, недопущення незаконного звуження кола прав і свобод громадян, запобігання тоталітаризації державного апарату. Факторами, які ускладнюють вирішення проблеми запобігання корупції в органах військового управління на соціальному рівні, є високий рівень соціальної ентропії, притаманний веденню бойових дій, а також суперечність між проголошенням державою в Конституції цінності людського життя і легітимізованою вимогою віддати це життя для захисту держави та суспільства.

На безпековому рівні проблема запобігання корупції в органах військового управління може бути розглянута як сукупність ризиків, які деструктивно впливають на відносини у секторі безпеки та оборони. Такі ризики значно ширші за своїм обсягом, ніж ризики у сфері воєнної безпеки. Як приклад можна навести демографічні ризики, залежність між посиленням яких і корупцією в органах військового управління має нелінійний, але достатньо прозорий характер. Можна змодельовати, що інформація про корупційні прояви в Силах оборони деморалізує українське суспільство і сприяє прийняттю рішення про неповернення на батьківщину українських громадян – шукачів прихистку в державах ЄС. А це, у свою чергу, позначається на демографічній безпеці держави (значна частина таких громадян – жінки фертильного віку) і на фінансовій безпеці. За підрахунками Bloomberg Economics, якщо не вдасться переконати жодну з 2,8 млн жінок працездатного віку повернутися, це коштуватиме Україні 10 % її річного довоєнного валового внутрішнього продукту, або 20 млрд доларів на рік (Україна потребує..., 2023). Однак зосередимо увагу на тих ризиках, які безпосередньо пов'язані із функціонуванням систем військового управління і не залежать від сукупного впливу факторів різної природи. Якщо підходити до проблеми безпекових ризиків на основі аналізу трендів, то можна виокремити такі чутливі сфери.

По-перше, це ризики, пов'язані з мобілізацією, які особливо помітно впливають на територіальному рівні. Приклади родичів, колег, однокласників, друзів, які стали свідками корупційних проявів під час мобілізаційних заходів, завжди переважатиме за своєю силою активність державних заходів патріотичного виховання, оскільки в таких випадках діє так званий закон прискореного поширення негативної інформації (Бацевич, 2004). Мобілізаційні ризики можуть сприяти ухиленню військовозобов'язаних від постановки на облік, проходження військово-лікарської комісії та мобілізації, пошуку законних і незаконних варіантів уникнення виконання військового обов'язку (за даними Державної прикордонної служби України, станом на грудень 2022 р. було зафіксовано 12100 незаконних спроб перетину державного кордону (Брифінг..., 2023), і вказані тенденції зберігаються й досі).

По-друге, це корупційні ризики в системі оборонних закупівель, які можуть негативно позначитися на оснащеності військових підрозділів військовою технікою, озброєннями та іншим необхідним військовим майном. Використання дискреційних повноважень з метою зайвих витрат бюджетних коштів в умовах змови посадових осіб, вплив на прийняття рішень уповноважених осіб (членів тендерних комітетів) шляхом маніпулювання

процесом їхнього призначення, відбору без урахування рівня фахової підготовки та доброчесності, організація їхньої роботи в умовах обмеженого часу та недостатнього обсягу інформації для попереднього поглибленого вивчення умов договору було визнано корупційними ризиками у Звіті за результатами оцінювання корупційних ризиків у діяльності Міністерства оборони України ще у 2021 р. (Таблиця..., 2021). Введення прямих договорів у разі здійснення замовником закупівлі товару для потреб ЗСУ, інших військових формувань, правоохоронних органів на їх запит з подальшою передачею таких товарів на облік запитувача має, на нашу думку, подвійний вплив на безпекові фактори. З одного боку, такі заходи, безумовно, підвищують безпеку військових підрозділів та процеси їхнього забезпечення, але, з іншого боку, відсутність зовнішнього незалежного контролю за здійсненням оборонних закупівель сприяє посиленню дії корупційних ризиків. Компромісним варіантом є механізм звітування про незбройні оборонні закупівлі, введений 23 квітня 2023 р., який передбачає, що оборонні замовники та військові частини публікують інформацію про ціни за одиницю у своїх незбройних закупівлях. Проте проблема уникнення корупційних ризиків під час здійснення оборонних закупівель залишається актуальною.

По-третє, корумпованість системи військового управління може сприяти виникненню міжнародних ризиків. Як відомо, на сьогодні Україні надає допомогу велика кількість іноземних держав, міжнародних та благодійних організацій, індивідуальних зарубіжних донорів, і отримання ними інформації про корупційні правопорушення може мати своїми наслідками переорієнтування їхньої діяльності (напр., на допомогу іншим країнам або вирішення власних внутрішньополітичних проблем). Утім слід визнати, що сталі національні демократичні процедури держав-донорів щодо протидії корупції у військовій сфері виступають запорукою попередження зловживань у використанні міжнародної допомоги в Україні. Зокрема, 18 січня 2023 р. на сайті офісу генерального інспектора Агентства з міжнародного розвитку США (USAID) було розміщено Стратегічний план нагляду за допомогою Україні, відповідно до якого створено Міжвідомчу робочу групу з нагляду в Україні, яка складається з офісів трьох генеральних інспекторів (Міноборони, Держдепартаменту та USAID), а також генеральних інспекторів наглядових організацій уряду США. У вказаному Плані наголошується, що Уряд США надає широкую та різнобічну підтримку Україні, яка продовжує чинити відсіч російському вторгненню. Надійний незалежний нагляд необхідний для забезпечення економії, ефективності та результативності такої підтримки та інших заходів реагування уряду США. Передбачається тісна співпраця Офісів генеральних інспекторів Міністерства оборони, Державного департаменту США та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) для забезпечення комплексних, актуальних, своєчасних та прозорих наглядових заходів. Конгрес США виділив понад 113 млрд доларів на заходи протидії Україні російській збройній агресії, і нагляд за використанням цих коштів є головним пріоритетом діяльності робочої групи. Отримана інформація доповідається Конгресу й оприлюднюється для широкого загалу (Joint Strategic, 2023).

Отже, іноземні та міжнародні процедури демократичного цивільного контролю у сфері оборони, які передбачають особливо прискіпливий підхід до витрачання коштів військовими інституціями, слід оцінити безсумнівно

позитивно в ракурсі непростой ситуації у сфері контролю за діяльністю Сил оборони в Україні. Особливу важливість за таких умов набуває шостий принцип Цване (The Tshwane Principles on National Security and the Right to Information), який передбачає, що одна державна установа не може бути звільнена від вимог щодо розкриття інформації, включаючи безпековий сектор і розвідувальні органи. Громадськість також має право знати про існування всіх організацій сектора безпеки, закони та нормативні акти, якими регулюється їхня діяльність, а також їхні бюджети (The Tshwane Principles, 2013).

Таким чином, запобігання корупції в органах військового управління як безпекова проблема полягає у впливі корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень на стан боєздатності ЗС України та інших військових формувань, а також на здатність інших сегментів сектору безпеки та оборони виконувати свої функції в умовах повномасштабної російської збройної агресії. Корупція в органах військового управління може сприяти виникненню мобілізаційних та міжнародних ризиків, ризиків у сфері публічних закупівель, а також широкого спектра інших негативних наслідків – політичних, економічних, демографічних, екологічних тощо, які в сукупності ослаблюють українську державу. Водночас, слід констатувати наявність саморегулювального механізму забезпечення безпеки в досліджуваній сфері, який функціонує завдяки потенціалу громадянського суспільства України та міжнародним процедурам демократичного цивільного контролю в оборонному секторі.

Дискусія і висновки

Поняття запобігання корупції в органах військового управління можна визначити як складний багатокомпонентний вид діяльності великої кількості державних установ, неурядових організацій, засобів медіа, міжнародних організацій та іноземних установ, спрямований на створення інституційних та організаційних умов для ефективного функціонування Сил оборони, забезпечення ефективної відсічі російській збройній агресії та деокупації українських територій. Створення означених умов передбачає досягнення трьох основних цілей: зниження руйнівного впливу корупційних ризиків; зменшення кількості корупційних правопорушень і правопорушень, що пов'язані з корупцією; формування та підтримання високого рівня доброчесності у військовослужбовців; підтримку функціонування саморегулювальних механізмів запобігання корупції. Успішність діяльності в досліджуваній сфері впливає на всі сфери життєдіяльності українського суспільства, проте найбільш важливими є соціальна і безпекова сфери.

Запобігання корупції в органах військового управління як соціальна проблема являє собою зниження деструктивного впливу корупційних проявів на суспільні відносини, які виникають у функціонуванні Сил оборони. Такі впливи знаходять своє найбільш помітне вираження на рівні довіри громадян до держави та Сил оборони, їхньої готовності брати участь у процесах підтримки та забезпечення (фінансового, матеріально-технічного, психологічного, медичного, інформаційного тощо) ЗС України та інших військових формувань.

Безпековий аспект запобігання корупції в органах військового управління знаходить свій прояв у недопущенні збільшення рівня мобілізаційних та міжнародних ризиків, а також ризиків у системі оборонних закупівель, сукупність яких може негативно вплинути на боєздатність військових формувань України.

Подяки, джерела фінансування. Авторка статті висловлює вдячність проф. І. М. Коропатнику за методологічну допомогу і можливість обговорити етичні аспекти досліджуваної проблематики.

Список використаної літератури

- Бацевич, Ф. С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики, 342 с.
- Брифінг речника Державної прикордонної служби А. Демченка (2023). <https://www.youtube.com/watch?v=l2055blVagU>
- Голова Держаудитслужби Алла Басалаєва: Результати ревізії Міноборони – це 3 тис. сторінок. <https://glavcom.ua/longreads/holova-derzhauditstuzhbi-alla-basalajeva-kharkiv-vzhe-ne-perevirimo-bo-vse-spaleno-927555.html>
- Друга світова війна: документи та спогади (1998). 348 с.
- Другий (Волинський) Статут Великого Князівства литовського 1566 року (2003). 560 с.
- Козюк, В. В., Родіонова, Л. А. та ін. (2015). Історія економіки та економічної думки: підруч. 792 с.
- Котлярченко, О. П. (2013). Сучасний стан протидії корупції у сфері використання коштів оборонного бюджету та військового майна. *Юридична наука*, 7, 54-62.
- Мельник, В. М., & Степанова, Д. С. (2014). Ретроспективний аналіз оподаткування та адміністрування податків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 10, 3, 166-171.
- Пащенко, Є. М., & Чалий, М. Г. (2022). Правові інструменти протидії корупції у секторі безпеки і оборони України: сутність і особливості. *Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського*, 5, 132-136. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/21>
- Тарасов С. В., & Репіло Ю. Є. (2016) Система показників впливу корупційних загроз на ефективність підготовки та застосування військових формувань у збройних конфліктах. *Збірник наук. праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Військові та технічні науки*, 3 (69), 115–126.
- Таблиця оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення. https://www.mil.gov.ua/content/corruption/tab_24_02_2021.pdf
- Ткач М., & Каплюк К. (2023). "Батальйон Іспанія". УП навідалась у гості до одеського воєнкома та інших українських мільйонерів. *Українська правда*, <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/06/22/7407939/>
- Україна потребує повернення жінок для відновлення економіки – Bloomberg (2023). <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-potrebuje-povernennya-zhinok-dlya-vidnovlennya-ekonomiky-bloomberg-joint-strategic-oversight-plan-for-ukraine-response> (2023). https://oig.usaid.gov/sites/default/files/2023-01/Joint%20Strategic%20Oversight%20Plan%20for%20Ukraine%20Response_0.pdf
- The Tshwane Principles on National Security and the Right to Information (2013). <https://www.justiceinitiative.org/uploads/45d4db46-e2c4-4419-932b-6b9aadad7c38/tshwane-principles-15-points-09182013.pdf>

References

- Bacevich F.S. (2004) Basics of communicative linguistics [In Ukrainian]. Briefing by the spokesman of the State Border Service A. Demchenko (2023). <https://www.youtube.com/watch?v=l2055blVagU> [In Ukrainian].
- Head of the State Audit Service Alla Basalajeva: The results of the audit of the Ministry of Defense are 3,000 pages. (2023). <https://glavcom.ua/longreads/holova-derzhauditstuzhbi-alla-basalajeva-kharkiv-vzhe-ne-perevirimo-bo-vse-spaleno-927555.html> [In Ukrainian].
- Joint Strategic Oversight Plan for Ukraine Response. (2023). https://oig.usaid.gov/sites/default/files/2023-01/Joint%20Strategic%20Oversight%20Plan%20for%20Ukraine%20Response_0.pdf
- Kotlyarenko, O. P. (2013). The current state of anti-corruption in the field of the use of defense budget funds and military property. *Legal science*, 7, 54-62 [In Ukrainian].
- Kozyuk, V.V., & Rodionova, L.A. et al. (2015). History of economics and economic thought [In Ukrainian].
- Melnyk, V.M., & Stepanova, D.S. (2014) Retrospective Analysis of Taxation and Tax Administration. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, 10, 3, 166-171 [In Ukrainian].
- Pashchenko, E. M., & Chaly, M. G. (2022). Legal instruments for combating corruption in the security and defense sector of Ukraine: essence and features. *Scientific notes of VI Vermandsky TNU*, 5, 132-136. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/21>
- Second (Volyn) Statute of the Grand Duchy of Lithuania of 1566 (2003) [In Ukrainian].
- Table of estimated corruption risks and measures to eliminate them (2021). https://www.mil.gov.ua/content/corruption/tab_24_02_2021.pdf [In Ukrainian].
- Tarasov S.V., & Repilo Y.E. (2016) A system of indicators of the influence of corruption threats on the effectiveness of the preparation and use of military formations in armed conflicts. *Collection of sciences. Proceedings of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Military and Technical Sciences*, 3 (69), 115–126.

The Tshwane Principles on National Security and the Right to Information (2013). <https://www.justiceinitiative.org/uploads/45d4db46-e2c4-4419-932b-6b9aadad7c38/tshwane-principles-15-points-09182013.pdf>

Tkach M., & Kaplyuk K. (2023). "Battalion Spain". UP paid a visit to the Odessa Military Committee and other Ukrainian millionaires. <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/06/22/7407939/> [In Ukrainian].

Ukraine needs the return of women to restore the economy – Bloomberg. (2023). URL: [https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-potrebuye-povemennya-](https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-potrebuye-povemennya-zhinok-dlya-vidnovlennya-ekonomiky-bloomberg)

[zhinok-dlya-vidnovlennya-ekonomiky-bloomberg](https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-potrebuye-povemennya-zhinok-dlya-vidnovlennya-ekonomiky-bloomberg) (access date 08/11/2023) [In Ukrainian].

World War II: documents and memories (1998) [In Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 15.08.23

Прорецензовано / Revised: 17.08.23

Схвалено до друку / Accepted: 30.08.23

Iryna SHOPINA, DSc (Law), Prof.

ORCID ID: 0000-0003-3334-7548

e-mail: kamp@lvduvs.edu.ua

Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine

PREVENTION OF CORRUPTION IN MILITARY ADMINISTRATION BODIES AS A SOCIAL AND SECURITY PROBLEM

Background. *The functioning of the military management system in the conditions of a high-intensity armed conflict, the failure to pay sufficient attention to the issues of state-wide and departmental anti-corruption control periodically leads to an increase in the level of threats to the life and health of the personnel of military formations. This determines the need to overcome a number of social and security problems and serves as confirmation of the need for their research. The purpose and task of the article is to determine the essence of preventing corruption in military administration bodies as a social and security problem.*

Methods. *The methods of analysis and synthesis were used to single out the two most problematic spheres of legal relations under the conditions of the legal regime of martial law. The semantic method and the modeling method made it possible to formulate the concept of preventing corruption in the military administration and the effectiveness of the use of funds to solve the tasks of repelling Russian armed aggression.*

Results. *It was found that the prevention of corruption in military administration bodies as a social problem represents a reduction in the destructive impact of corruption manifestations on social relations. The concept of the effectiveness of the use of funds and means to solve the tasks of repelling Russian armed aggression is defined as the maximum success of military operations for the deoccupation of Ukrainian lands with the simultaneous maximum preservation of the lives and health of servicemen.*

Conclusions. *The concept of preventing corruption in military administration bodies is defined as a complex multi-component type of activity involving a large number of state institutions, non-governmental organizations, media, international organizations and foreign institutions, aimed at creating institutional and organizational conditions for the effective functioning of the Defense Forces, ensuring effective repulsion of Russian armed aggression and deoccupation of Ukrainian territories. The existence of a self-regulatory mechanism for ensuring security in the researched area, which functions thanks to the potential of Ukrainian civil society and international procedures of democratic civilian control in the defense sector, was established.*

Keywords: *corruption, military administration, integrity, security and defense sector, corruption offenses, corruption risks.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.